

Grønne marker – reduceret forårs- og sommerudvaskning.

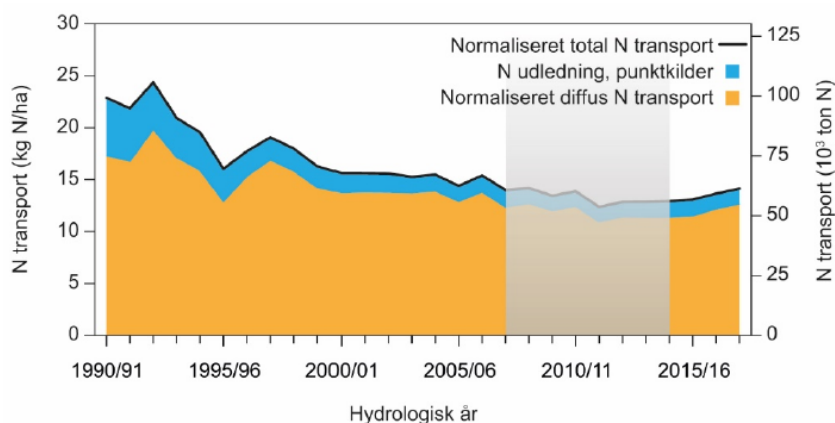
Fremrykningen af de ekstra efterafgrøder har udstillet at vi er på en fejl vej. Til trods for mange forskellige tiltag herunder de kvotereduktioner som landbrugspakken ophævede, så har niveauet for kvælstofudledning til vandmiljøet de seneste mange år været stort set konstant

For senest opgjorte agrohydrologiske år 2017/2018 fås en årlig normaliseret total tilførsel på ca. 61.000 tons N/år mod 59.000 tons i 2016/2017.

Såfremt man ser på normaliseret kvælstoftilførsel opgjort på kalenderår, var den i 2018 på ca. 58.000 ton N, som er næsten det samme som i 2017, hvor den var 60.000 ton N. For de fem år forud for 2018 (2013-2017) har den normaliserede kvælstoftilførsel været mellem 55.000-60.000 ton N/år med et gennemsnit for perioden på 57.000 ton N/år.

Der er siden 1990 sket en reduktion på knap 50 %. Kvælstoftilførslerne fra diffuse kilder er faldet med 37 % siden 1990.

Figur 1.6. Udvikling i normaliseret kvælstoftab (kg N/ha på venstre y-akse) samt kvælstoftilførsel (ton N på højre y-akse) til havet fra land beregnet for agrohydrologisk år (1. april-31.marts) (Thodsen et al. 2019). Perioden 2007-2014 er skraveret grundet analyse problemer, som kan betyde underestimering af kvælstof jf. indledningen til kapitel 1.

Det er endnu for tidligt at vurdere effekten af det øgede forbrug af kvælstofgødning og de kompenserende tiltag som f.eks. efterafgrøder, der blev muligt med Fødevarer- og landbrugspakken i 2015.

Figur 1 SR356 NOVANA 2018 side 18

At forestille sig at man så kan reducere udledningen ved at ordinere mere af den samme medicin er ikke klogt.

En lille fordobling af et efterafgrødeareal, som det i forvejen var svært at finde plads til betyder at man i landbruget står tilbage med to muligheder. Enten kan man reducere arealet med vintersæd, eller kan man acceptere at få reduceret sin gødningskvote. At det sidste ingen effekt har, har vi lært på den dyre måde med kvotereduktionerne før landbrugspakken, og at udskifte vintersæd med vårsæd og efterafgrøder er direkte kontraproduktivt, da det flytter udvaskning fra efterår til forår og sænker det økonomiske udbytte.

Derfor vil vi tillade os at komme med et konstruktivt forslag.

”Efterafgrøder skal sås på alle de arealer (efterafgrødegrundarealet) hvor der ikke er vintersæd”¹

Det er der mange fordele ved. Den som betyder mest for miljøet er at vintersæd i modsætning til efterafgrøder og vårsæd, er kraftige i de måneder om foråret, hvor tilførslen af kvælstof til vandmiljøet er mest problematisk i løbet af året. Det blev vist i en analyse² som DHI lavede over betydningen af hvornår der blev tilført kvælstof til Karrebæk fjord. Forholdene er naturligvis ikke 100% ens i alle danske farvande, men princippet om at der skal være lavest mulige næringsstofkoncentrationer i de varme forårs og sommermåneder er det samme.

Hvis man bliver tvunget til at så en efterafgrøde, så pløjes den ned i november eller står til foråret, hvor der skal sås vårsæd. Hvis man pløjer, hvad der kan være nødvendigt på de tungere lerjorde, så ligger jorden sort vinteren over med fare for både udvaskning og erosion. Efterafgrøden som er indarbejdet i jorden begynder så at mineralisere kvælstof, enten når jorden er pløjet eller når der står en nysået svag afgrøde.

Vintersæd som sås i efteråret, vil i mange tilfælde være lige så effektive til at bruge kvælstof i efteråret som efterafgrøderne, da der bliver brugt flere ressourcer på at sikre en god og ensartet fremspiring. Når foråret kommer, står de og er klar til at optage næringsstoffer i modsætning til vårafgrøderne.

Miljømæssigt ville det altså være en fordel at man måske ikke totalt set kommer længere ned i kvælstof udledning, men at man sikrer den mindst mulige udledning i de kritiske forårs- og sommermåneder.

Økonomisk ville der være en fordel for landbruget, da vintersæd giver 20% højere udbytter, har større modstandskraft i tørre somre, er etableret, hvis man har et vådt forår hvor man har problemer med at så vårsæd. Hvis det mislykkes at så vintersæd i efteråret, har man mulighed for at så vårsæd. Man slipper også for arbejdet og omkostningerne ved at så en efterafgrøde.

Administrativt vil det løse rigtig mange udfordringer og potentielle konflikter, når man fjerner alle de nuværende efterafgrøderegler og erstatter dem med den ene regel at alle marker skal være grønne om vinteren, bortset fra der hvor der har været kartofler og roer. Der vil ikke være behov for datoregler, da alle er interesserede i at få sået tidligt så man har en veletableret afgrøde inden vinteren. Det nuværende regelsæt har også altid været et misfoster al den stund det ikke har taget højde for de geografiske forskelle.

Arbejds-mæssigt er det en fordel at man ikke skal nå at så efterafgrøder inden en bestemt dato, da det betyder at man ikke kan nå at få bjærget halm eller høstet færdigt på andre marker. Presset fra de forskellige frister betyder at landmændene ikke kan planlægge rationelt.

Kort sagt så forbedrer modellen både miljøet og landmandens økonomi på en gang. Den bringer os ud af den trøstesløse model med dispensationer, force majeure osv. som vi har haft gang i, og som ikke fører til reelle miljøforbedringer, men kun udpining af jorden, regeltyranni og dårlig økonomi for landmanden.

¹ Undtaget, hvor der har være roer eller kartofler (Det samlede efterafgrøde grundareal)

² <http://www.vand-og-jord.dk/artikler/vj317-karrebækfjord.pdf>